

Tjänsteskrivelse

Datum

2024-12-11

Vår referens

Ilona Holmgren
Verksamhetscontroller
ilona.holmgren@malmo.se

Remiss Socialdepartementet - Stärkt stöd till anhöriga Ett mer ändamålsenligt stöd till barn och vuxna som är anhöriga (SOU 2024:60) STK-2024-1412

Sammanfattning

Socialdepartementet har gett Malmö stad möjlighet att lämna synpunkter på betänkandet Stärkt stöd till anhöriga – Ett mer ändamålsenligt stöd till barn och vuxna som anhöriga (SOU 2024:60).

Utredningen lämnar förslag på hur stödet kan stärkas till anhöriga som är såväl barn som vuxna. Förslagen medför ändringar i socialtjänstlagen (2001:453), i patientsäkerhetslagen (2010:659) samt i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30).

Utredningens deluppdrag har omfattat hur stöd till anhöriga i form av kontaktperson kan utvecklas och att se över behovet av en nationell anhöriglinje för stöd dygnet runt. Utredningens deluppdrag har även omfattat vilken krets av anhöriga och sjukdomstillstånd som ska omfattas, samt förslag som säkrar att personal inom socialtjänst och hälso- och sjukvård har ändamålsenlig kompetens. Förslagen förväntas öka kommunernas kostnader.

Arbetsmarknads- och socialnämnden, funktionsstödsnämnden och hälso-, vård- och omsorgsnämnden har lämnat yttranden.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

1. Kommunstyrelsen godkänner förslag till yttrande och skickar yttrandet till Socialdepartementet.

Beslutsunderlag

- Remiss Socialdepartementet - Stärkt stöd till anhöriga Ett mer ändamålsenligt stöd till barn och vuxna som är anhöriga (SOU 2024:60)

- Stärkt stöd till anhöriga Ett mer ändamålsenligt stöd till barn och vuxna som är anhöriga (SOU 2024:60)
- G-Tjänsteskrivelse 241216 Remiss från Socialdepartementet - Stärkt stöd till anhöriga Ett mer ändamålsenligt stöd till barn och vuxna som är anhöriga (SOU 2024:60)
- Remissvar hälsa-, vård- och omsorgsnämnden
- Arbetsmarknads- och socialnämnden beslut 241128 § 337
- Remissvar arbetsmarknads- och socialnämnden
- Funktionsstödsnämnden beslut 241125 § 105
- Remissvar funktionsstödsnämnden
- Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden beslut 241128 § 115 Särskilt yttrande (SD)

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2024-12-16

Kommunstyrelsen 2025-01-08

Beslutet skickas till

Socialdepartementet

Arbetsmarknads- och socialnämnden

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden

Funktionsstödsnämnden

Stadskontoret, ekonomiavdelningen

Stadskontorets handläggare

Ärendet

Socialdepartementet har gett Malmö stad möjlighet att lämna synpunkter på betänkandet Stärkt stöd till anhöriga – Ett mer ändamålsenligt stöd till barn och vuxna som är anhöriga (SOU 2024:60).

Arbetsmarknads- och socialnämnden, funktionsstödsnämnden och hälsa-, vård- och omsorgsnämnden har getts möjlighet att yttra sig.

Bakgrund

Regeringen beslutade den 8 juni 2023 om kommittédirektiv 2023:77 med namnet ”Ett stärkt stöd till anhöriga till långvarigt eller allvarligt sjuka”. En särskild utredare fick i uppdrag att analysera och lämna förslag på hur stödet till anhöriga, såväl vuxna som barn, kan utvecklas, stärkas och förbättras. I uppdraget har även ingått att lämna författningsförslag.

Utredningen har haft deluppdrag om att:

- Analysera behovet och lämna förslag på hur stöd till anhöriga i form av **kontaktperson** kan utformas. Inriktningen gäller anhörigstöd till personer med långvarig sjukdom och till personer som är kortvarigt allvarligt sjuka.
- Analysera och lämna förslag på vilken **krets av anhöriga och vilka sjukdomstillstånd som ska omfattas**.
- Analysera behovet och lämna förslag som säkerställer ett ändamålsenligt **stöd till anhöriga som är barn**.
- Lämna förslag om att säkerställa att personal inom socialtjänst och hälso- och sjukvård har **ändamålsenlig kompetens** för att kunna ge stöd med god kvalitet till anhöriga som är barn.
- Analysera behovet av och lämna förslag om hur en **nationell anhöriglinje** kan ge stöd av god kvalitet till anhöriga dygnet runt.
- Lämna författningsförslag.

Utredningen i korthet

Utredningen behandlar deluppdragen och beskriver konsekvenserna av förslagen. I arbetet har kontakter skett med bland annat barn, unga, organisationer och nätverk. Utredningen har gjort en enkätundersökning som kartlagt personalens kompetens. I utredningen har också ingått litteratursökning av kunskapsläget om stödet till anhöriga.

Förslagen berör kommuner och regioner. Det föreslås ändringar i Socialtjänstlagen (2001:453) SoL, i patientsäkerhetslagen (2010:659) PSL, och i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) HSL. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2026.

Lagändringarna bedöms av utredningen medföra en ambitionsökning och kostnadsökningar för kommuner och regioner. Utredningens beräkningar visar att kommuner och regioner behöver ersättas med 300 000 000 kronor enligt finansieringsprincipen. Utredningen behandlar även samhällsekonomiska konsekvenser. Bedömningen i utredningen är att förslag om anhörigkontakt, att inkludera barn som är syskon i HSL, påverkar den kommunala självstyrelsen. Förslaget anses proportionerligt mot bedömningen om negativa konsekvenser för barnen.

Utredningens förslag och bedömningar om kontaktperson för anhöriga:

Utredningen gör bedömningen att det inte är ändamålsenligt att lämna förslag på vilka sjukdomstillstånd som ska omfattas av förslaget om anhörigkontakt. Bedömningen är att hälso- och sjukvårdens verksamheter behöver utveckla riktlinjer, rutiner och arbetssätt. Syftet är att integrera ett anhörigperspektiv i riktlinjer och i det praktiska arbetet.

3.8.2 Förslaget är att socialnämnden ska erbjuda en anhörigkontakt till vissa anhöriga, nämligen de personer som har ett särskilt behov av stöd och som vårdar eller stödjer en närstående som är långvarigt sjuk, äldre eller har en funktionsnedsättning.

Anhörigkontakten ska tillgodose den anhöriges behov av individanpassad information och vägledning samt individanpassat stöd med att planera.

3.8.3 Utredningen föreslår att bestämmelsen om socialnämndens skyldighet att erbjuda stöd till anhöriga i 5 kap. 10 § SoL ska förtydligas. Det ska framgå att anhöriga, förutom annat stöd, ska erbjudas information och vägledning.

3.8.6 Regeringen bör ge myndigheten för vård och omsorgsanalys i uppdrag att ta fram ett kunskapsunderlag om brukares och anhörigas delaktighet och medverkan i den strategiska planeringen av kommunal vård och omsorg.

Utredningens förslag och bedömningar om barn som anhöriga:

Utredningen gör bedömningar om att uppmärksamma och synliggöra behov hos barn. Utredningen anser bland annat att kommuner behöver uppmärksamma och synliggöra behov hos barn som är anhöriga, inom ramen för arbetet med nationella kunskapsstödet för hälso- och sjukvård.

5.11.1 Det föreslås en ny bestämmelse i SoL för att förtydliga att socialnämnden ansvarar för att ett barn som är anhörig får det stöd och den hjälp som barnet behöver.

5.11.2 Förslaget är förtydliganden i 5 kap. 7 § HSL, så att det framgår att vårdgivare är skyldiga att erbjuda barn som är anhöriga information, råd och stöd. Skyldigheten omfattar även syskon. Kravet på varaktighet tas bort.

5.11.3 Ändringar föreslås i 6 kap. 5 § andra stycket PSL, för att tydliggöra hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar i förhållande till vårdgivarens ansvar. Bestämmelsen ändras så att den även omfattar syskon. ”Spel om pengar” läggs till, så att bestämmelsens ordalydelse motsvarar den i 5 kap. 7 § HSL. Kravet på varaktighet tas bort.

5.11.4 Förslaget är att barn som anhöriga behöver omfattas av en nationell strategi. Regeringen bör inkludera barn i den nationella anhörigstrategin. Alternativt bör det tas fram en särskild nationell strategi som omfattar barn som är anhöriga. I samband med detta bör det göras en översyn av i vilken omfattning andra nationella strategier uppmärksammar och omfattar barn som anhöriga.

5.11.5 Genomförandet av lagstiftningen om hälso- och sjukvården behöver följas upp nationellt. Förslaget är att myndigheten för vård- och omsorgsanalys får i uppdrag att analysera och följa upp implementeringen av den befintliga hälso- och sjukvårdslagstiftningen om barn som anhöriga.

5.11.6 Förslaget gäller kunskapsstöd till handläggare inom socialtjänsten. Regeringen bör ge Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram stödmaterial för handläggare inom socialtjänsten som handlägger ärenden avseende vuxna personer. Syftet med

stödmaterialet är att öka kunskaper om hur handläggarna kan uppmärksamma och stödja barn, när deras föräldrar söker stöd hos socialtjänsten.

5.11.7 Förslaget handlar om praktiskt stöd för tillämpning av lagstiftningen om barn som anhöriga inom hälso- och sjukvården. Regeringen bör ge Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram stödmaterial för personal inom olika typer av verksamheter i hälso- och sjukvården i syfte att stödja implementering av 5 kap. 7 § HSL.

5.11.8 Förslaget gäller ökade kunskaper om barn som anhöriga i skolan. Förslaget är att regeringen bör ge Nationellt kompetenscentrum anhöriga i uppdrag att sprida kunskap om barn som anhöriga bland personal inom elevhälsan och övrig relevant personal i skolan.

5.11.11 Bedömningen görs att riktlinjer för hälso- och sjukvården behöver uppmärksamma och ta hänsyn till barn som anhöriga.

Utredningens förslag och bedömningar om en nationell anhöriglinje:

Utredningens bedömning, efter redogörelse om befintliga stödlinjer, är att det inte bör inrättas en ny nationell anhöriglinje. Bedömningen är även att regeringen bör anslå ytterligare medel till anhörigorganisationer. Detta för att de i ökad omfattning ska kunna besvara frågor och samtal från anhöriga via telefon, chatt eller liknande.

6.6 Förslag lämnas om att en nationell informationsportal bör inrättas för anhöriga. Det föreslås även att regeringen ska ge lämplig myndighet i uppdrag, att i samråd med Sveriges Kommuner och Regioner, närmare analysera förutsättningarna för att utforma och förvalta en informationsportal för anhöriga.

Remissinstanserna

Remissinstansernas yttranden biläggs och sammanfattas nedan i korthet.

Arbetsmarknads- och socialnämnden

Arbetsmarknads- och socialnämnden ställer sig positiv till förslagen i betänkandet och instämmer i utredningens slutsatser. Nämnden anser att förslagen kan bidra till ett mer ändamålsenligt stöd till både barn och vuxna som är anhöriga.

Nämnden lämnar synpunkter på förslag 3.8.2, 3.8.3, 5.11.1, 5.11.6 och gällande ekonomiska konsekvenser. Avseende skyldigheten att erbjuda anhörigkontakt kommer nämnden behöva avsätta resurser för att möta kravet, då ingen enskild nuvarande insats motsvarar anhörigkontakt. Nämnden anser att lagtexten behöver förtydligas för att säkerställa att även barn som anhöriga erbjuds insatser. Slutligen välkomnar de förslag om kunskapsstöd till handläggare. Nämnden uppmärksammar särskilt de förslag som är relevanta utifrån nämndens målgrupper och ansvarsområden. Till kommunstyrelsen

framför nämnden behovet av ett förtydligande i Malmö stads reglemente gällande ansvarsfördelning av insatser till anhöriga.

Funktionsstödsnämnden

Funktionsstödsnämnden instämmer i merparten av förslagen. De anser att det är positivt att stödet till anhöriga lyfts fram och att barn som anhöriga särskilt lyfts fram.

Nämnden lämnar synpunkter på förslag 3.8.2, 3.8.3, 5.11.1, 5.11.2 samt 5.11.4.

Nämnden utvecklar resonemanget om anhörigkonsulent, en funktion i nämndens verksamhet, och lyfter fram vikten av att inte utforma nya funktioner om det redan finns liknande. Vidare lämnar nämnden förslag om att anhörigskap även kan lyftas i 5 kap. 1 § SoL. Nämnden framhåller även behovet av en nationell uppföljning och utvärdering av den befintliga hälso- och sjukvårdslagstiftningen Slutligen förordar nämnden en egen nationell strategi för barn som anhöriga. Nämnden lämnar synpunkter på förslag av särskild relevans för nämndens verksamhetsområde.

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden

Nämnden ställer sig positiv till förslagen om stärkt anhörigstöd. De anser att förslagen är i enlighet med nämndens pågående arbete.

Nämnden lämnar synpunkter på förslag 3.8.2 samt 5.11.6. Nämnden lyfter fram roller som kan fungera som anhörigkontakt, exempelvis anhörigkonsulent och fast omsorgskontakt. De har mycket olika uppdrag. Nämnden anser det viktigt med tydlig beskrivning av vilken nivå en anhörigkontakt ska verka på och pekar på frågan om resurser. I synpunkter till förslag 5.11.6 framför nämnden att barn som anhöriga inte är nämndens huvudsakliga målgrupp. Nämnden har dock identifierat en ökning av yngre med stöd från nämndens socialtjänstinsatser och i arbetet uppmärksammar de barns behov.

Särskilt yttrande från (SD)

Stadskontorets bedömningar och förslag

Stadskontorets bedömning är att det är bra förslag som uppmärksammar både vuxna och barn som anhöriga. Bedömningen är att förslaget kommer att medföra ökade kostnader.

Förslaget är att lämna upprättat förslag yttrande till Socialdepartementet utifrån nämndernas synpunkter.

Ansvariga

Susanna Jakobsson Enhetschef

Anna Westerling Ekonomidirektör

Pamela Lindqvist Nämndsekreterare

Andreas Norbrant Stadsdirektör